

Waarneming van een Groene Bijeneter (*Merops persicus*) in Nederland

door

P. MEETH

(*First record of Merops persicus in the Netherlands*)

Op zaterdag 30 september 1961, omstreeks 11 uur 's morgens, reed ik met mijn echtgenote op Texel van de vuurtoren terug naar de Cocksdorp. Bijna aan het eind van de Achterweg aldaar, zag ik plotseling een groene vogel als een flits voor de auto langs vliegen en een groep bomen inschieten. Het volgende ogenblik zag ik hoe een bijeneter, want zo'n vogel was het, zittend op een kale tak een grote libel naar binnen werkte.

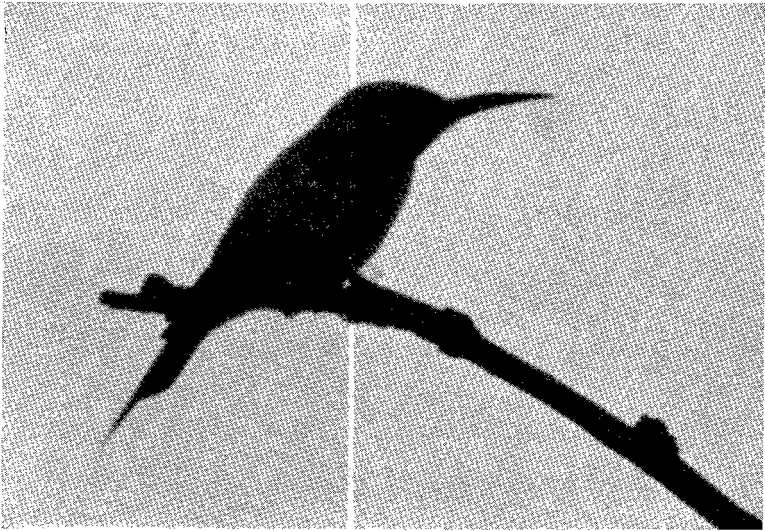
Aanvankelijk dorsten wij de auto niet uit, maar toen bleek dat de vogel zich weinig aantrok van wandelaars en fietsers — waaronder zelfs een paar jongens met ratelende kartonnen tussen hun fietsspaken! — besloten wij dit toch maar te doen en de vogel van dichterbij te bekijken. Wij konden hem inderdaad tot op zeer korte afstand benaderen (ca. 7 à 8 meter). Ons viel op, dat deze bijeneter verlengde spits toelopende middelste staartpenen bezat, maar niet de opvallende rugtekening vertoonde van de bijeneters, zoals wij die in de Camargue zagen. Dit exemplaar deed ons daarentegen eerder denken aan bijeneters welke wij in West-Afrika hebben gezien.

De vogel had de volgende kenmerken:

- kop en bovendelen: blauw-groen, vermengd met wat isabelkleurige veertjes; dit laatste konden wij vooral goed zien, wanneer de vogel de veren uitzette.
- snavel : zwart; langer en slanker van vorm dan van *Merops apiaster*.
- oogstreep : zwart; smaller dan van *Merops apiaster*.
- keel : witachtig geel, naar beneden overgaand in roodbruin; het opvallende kenmerk van *Merops apiaster*, de donkere keelband, ontbrak geheel.
- onderdelen : groenachtig, lichter van kleur dan de bovendelen.
- onderkant vleugels: roodbruin.
- staart : lang, met uitstekende, puntige middelste staartpenen.
- poten : grijs.

De bijeneter zat, waarschijnlijk vanwege het gure weer, vaak met uitgezette veren, waardoor hij een korte dikke vogel leek. Hij had hier wel een goed plekje uitgezocht, want er was een man bezig al het riet weg te maaien langs een sloot aan de overkant, waarbij veel insecten tevoorschijn kwamen.

De vogel zocht steeds vanaf drie verschillende „standplaatsen” zijn prooien (libellen, Kleine Vos, Koolwitje, grote wesp en andere insecten) en toonde

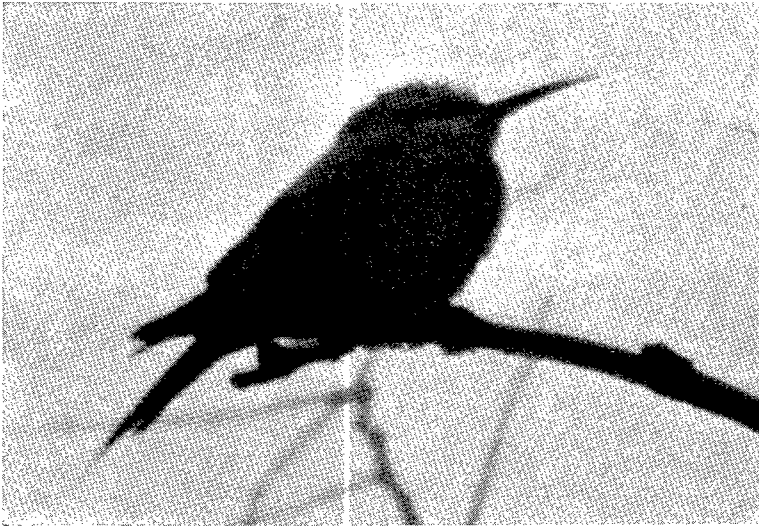

een grote activiteit en behendigheid in het najagen en vangen van genoemde insecten, soms tot op grote afstand en hoogte. In de vlucht was de prachtige roodbruine kleur onder de vleugels duidelijk te zien. Wanneer de bijeneter de insecten verder weg ving (een 100 à 200 meter het bouwland in), vloog hij dikwijls laag boven de grond (op een hoogte van één of anderhalve meter) terug naar een van zijn uitkijkposten en dan konden wij duidelijk de e g a a l - g r o e n e rug waarnemen, die fel afstak tegen het bruin van de akker. Eén maal miste de vogel de aanval op een grote libel en terwijl hij langsscheerde was de harde tik van de dichtslaande snavel goed te horen. Enig ander geluid hebben wij van deze bijeneter helaas niet gehoord. De grote libellen slokte hij soms zonder enige moeite naar binnen; een flinke wesp daarentegen werd eerst diverse malen tegen een tak beurs geslagen eer deze voor consumptie geschikt was. Een paar keer zagen wij hoe de vogel een vlinder telkens even opgooide en weer handig opving alvorens hem te verorberen. In de ruim twee uur dat wij de bijeneter observeerden, konden wij een paar maal waarnemen hoe de vogel de snavel opensperde en onverteerbare delen uitbraakte.

Toen over het aangrenzende bouwland een Sperwer naderde, daarbij vele Kieviten, Goudplevieren en Houtduiven opjagend, bleef de bijeneter rustig zitten, doch toen de roofvogel overvloog, rekte hij zich plotseling helemaal uit, met de snavel recht omhoog en bleef een ogenblik roerloos in die houding zitten; de vogel leek nu veel slanker en groener van kleur.

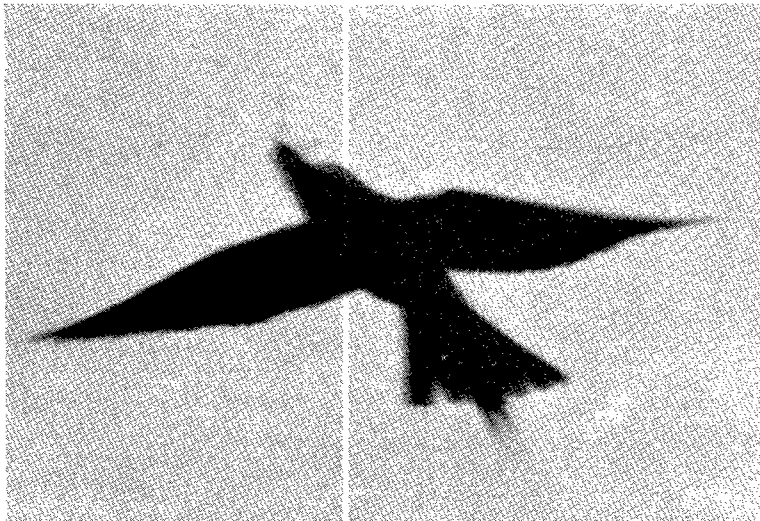
Bovengenoemde waarnemingen werden door mijn echtgenote en mij gedaan met kijkers van 8 x 30 en 10 x 50. Daar de vogel niet erg schuw was, gaf dit mij de gelegenheid met een kleinbeeld camera voorzien van een tele-objectief van 180 mm. enkele kleurendia's te maken. Waarschijnlijk was dit de reden waarom de vogel nu en dan van zitplaats veranderde. Het speelt mij zeer dat het een dag was van zware bewolking zonder enige zon, want dit bemoeilijkte het fotograferen wel. Dichter dan 7 meter kon ik niet komen, omdat er voor de bomenrij een diepe greppel liep en ik dus wel op de berm moest blijven staan. Het licht begon steeds minder te worden en de regen joeg ons tenslotte de auto weer in. Ik meende er goed aan te doen de heer D. Boot van „Natuurmonumenten” van de aanwezigheid van de bijeneter in kennis te stellen en naar ik later vernam heeft deze op zijn beurt de heer J. Drijver op de hoogte gebracht.

De g r o e n e k l e u r van de bijeneter vonden wij ongewoon en ik heb dan ook, thuisgekomen, de mij ter beschikking staande literatuur er op nageslagen. Het werd mij duidelijk dat het hier een bijzondere bijeneter betrof, aangezien de vogel in vele opzichten afweek van *Merops apiaster*. In P. A. D. Hollom's "Popular Handbook of Rarer British Birds" (1960) vond ik de afbeelding en beschrijving van de "Blue-cheeked Bee-eater" (*Merops superciliosus*) en aangezien deze geheel in overeenstemming waren met onze notities, resp. waarnemingen, ben ik tot de conclusie gekomen dat het hier inderdaad ging om een Blue-cheeked Bee-eater. Ook wil ik verwijzen

naar de beschrijving van *Merops superciliosus* in "The Popular Handbook of Rarer British Birds" waarin o.a. staat: "It likes to take its prey from below in an upward glide." (p. 71). Ik neem aan dat dit een bijzonderheid is van *superciliosus* en het toeval wil, dat een der dia's duidelijk de vogel in deze opmerkelijke vlucht weergeeft.

Nog diezelfde middag (30 september) namen de heer en mevrouw J. Drijver en hun zoon en echtgenote op dezelfde plaats de bijeneter waar. Hun waarnemingen werden door slecht weer (miezerige regen) ernstig be-

lemmerd. Zij stelden evenwel vast dat de bijeneter grasgroen van kleur was met aan de bovenzijde hier en daar een donker lijntje. De keel was witachtig geel. De snavel viel op doordat hij veel dunner en ook minder gebogen was dan op de afbeelding in Witherby's "Handbook of British Birds" (deel II, pl. 53) bij *Merops apiaster* te zien is. De ongunstige weersomstandigheden en het slechte zicht maakten het de familie Drijver niet mogelijk om tot een zekere soortdeterminatie te komen.

De op 30 september gemaakte kleurendia's waren helaas niet zeer kleurrijk. Niettemin boden zij aan de leden van de Club van Nederlandse Vogelkundigen op de vergadering van 5 november 1961 het volledige bewijs voor de juistheid van de determinatie als "Blue--cheeked Bee-eater". Voorts had de voorzitter van de Commissie voor de Nederlandse Avifauna er geen bezwaar tegen, thans reeds hier mede te delen, dat deze commissie de bovenbeschreven waarneming op haar vergadering van 10 maart 1962 heeft aanvaard als eerste waarneming van deze soort in Nederland en wel onder de naam „Groene Bijeneter" en de wetenschappelijke naam *Merops persicus* Pallas (ongeveer synoniem met *M. superciliosus*).

Aan Dr. W. H. Bierman ben ik tenslotte dank verschuldigd voor de hulp verleend bij de determinatie van deze vogel.

SUMMARY:

First record of Merops persicus in the Netherlands.

On September 30th, 1961 a specimen of *Merops persicus* was seen in the Frisian Island of Texel. This species is new to the Dutch list.

Over het voorkomen van de Kortsnavelboomkruiper (*Certhia familiaris* Linnaeus) in Nederland

door

K. WALDECK

De Kortsnavelboomkruiper (*Certhia familiaris* Linnaeus) is nog nooit met zekerheid in ons land waargenomen. Dit is des te merkwaardiger, omdat het verspreidingsgebied in Europa tot vlak aan onze oostelijke grens reikt (Voous).

Reeds in 1930 wezen Van Dobben en Makkink op het mogelijke doortrekken van deze soort. Tijdens het waarnemen van de vogeltrek op Vlieland in 1930 meenden zij deze boomkruiper te hebben waargenomen. Zij schreven daarover in *Ardea* 1931, 20: 44, het volgende: „Vanaf 28 September zwierf „een Boomkruiper door 't bos, later met een troep goudhaantjes en mezen, „welke wij bijna met zekerheid voor *familiaris* subspec. durven houden.